



ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нің Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 72 (11570)

1981 чылдың март 26, четверт

1925 чылда
үлдүстүктүгү

Өртүө 2 коп.



СЭКП-НИҢ XXVI СЪЕЗДИНИҢ ШИИТ ПИРЛЕРИН - АМЫДЫРАПГА!

ЧАС МАНАВАС

1981 чылда көдээ ажыл-агартың ажилдарын чедишкениң чурдуу дээр кышкы үеде көдээ ажыл-агартың техникасын база механизатор кадрларын өй-шаанда болгаш шынарларын белеткээр талазы-биле Бик-Хем районунун совхозтарының болгаш сельхозтехникумын механизаторларын, инженер-техниктерин ажылдакчыларын, агрономдарын республиканың механизаторларын кичээлгениң ам-даа халар тутуулаан. Частык бо хүнеринде социализмниң чарыш улам-на калбарган.

Кызыл районунун «Көк-Тей» совхоз 32 трактордуг, оларның онунга капитал септелгенин чурдуу планнаттыгын. Март-тын 16-га чедир ол план күөсеттинген болгаш сес трактор немей септеттинген азы септелгени 180 хуу күөсеттинген. Ынчанга трактор септезиниң талазы-биле социализмниң чарыш бирги черин «Көк-Тей» совхоз алган. Ийги черде — 22 трактор септээр тургаш, 38-ти септээр «Тимелек» совхоз. Ук совхозтун тракторларын 29-чу, капитал септелгенин өрткен.

Кызыл районунун чедир совхозунун хой кезин септелгени планны күөсеткен алган. Бо хүнерге чедир трактор септелгенин дооскан чангыс-ла район ол. Оон паразында терин ук планны 79 хуу күөсеткен Чөөн-Хемчик ээлеп турар. Ниятти-биле трактор септээр планны республика 69,8 хуу күөсеткен — өрткен чылдың денелгенин үш-ле хуу ажыг.

Трактор септелгенин өвүр районда эн-не оожум, чүтле 27 хуу. А Мөңгүн-Тайга 22 тракторунун чангызын-даа септе-вези. Току, Тес-Хем районнарда байдалы база чүтээр дээр арга чок. Республикада чедир совхоз трактор септээр доос-кан.

Андазын септелгенин байдал мүн-не чүтээр, 82 хуу. Ынчаажак ук планны дөрт-ле районун күөсеткен база дүрүрениң. Ылангыч Танды, Каз-Хем, Кызыл шынар тараан районнара бо ажыл органи-зация чок.

Андазын септээрин Бай-Тайга, Мөңгүн-Тайга, Барыч-Хемчик, Бик-Хем районнарын совхозтарын шупту бүрүн доос-кан. А эн сөөлү черде — да-лын 21 хуу күөсеткен «Кызыл туу», 22 хуу күөсеткен «Нары» совхозтар.

Саякка септелгенин ийити-биле өрткен чылдагыдан оожум — 71 хуу. Ук планны Ба-рын-Хемчик, Току, Мөңгүн-Тайга районнар күөсеткен. Ын-чалда-ла оларын сепке-дери шуптузун калдар-даа бол-за, чамалык совхозтарынның белли эвезин болгаш. Саяк-септээрин 22 совхоз доозу-пкан, а «Коммунизм» хересин 22 хуу. «Буртуктар» биле «Кызыл туу» совхозтар 37—37 хуу күө-сеткен, хоужулап турар.

Картофель олурутур машина-лар республикада хой эвес. Оларын 32-ти септеттинген азы ол талазы-биле план 61,3 хуу күөсеттинген. 709 культу-раторун 520-ти белең. А авто-машина септелгенин өрткен чыл-дың денелгенин эвезин оожум — чүтле 38,9 хуу. Бо талазы-биле планны «Алдан-Мадыр» — 3,4 хуу, «Октябрьн 30, чыл» — 6,7 хуу, «Өк» — 4,3 хуу, «Чая орук» — 6 хуу күө-сеткен. «Ак-Чыраа», «Кара-Хадак» совхозтар биле куш фабрикаларын өске авто-машиналар септелгенин дооскан чангыс-даа ажыл-агарты рес-публикада чок.

Он бирги беш чылдың баш-тагы чазынын хову ажылда-рында белеткенин байдалы мындаг-дыр. Ажыл-агартың удуруткучулары, тускай эр-теминер болгаш өске-даа ка-рыскалалыг ажылдакчылар бо байдалдан түнөө үндүрер, аларыг кемеге алыр журутут. Час техниканы септеп аларын манас дээрин биядигир.



Бөгүн «Шың» солун
КУШ-АЖЫЛЧЫ АЛ-
ДАРНЫҢ ТУГУН
Барын-Хемчикте «Бар-
лык» совхозтун хойжу-
зу Шактар-оол Саян-
ның чедишкенин ал-
дар болдуруп көдүр-
ген.

Мурнакчы хойжу
Шактар-оол Өшкү-
Сааровичинин төрүүр
278 хоюнун 268-зи тө-
рөөн болгаш оон 278
хураган менди алдын-
ган.

Мурнакчыларга ден-
ежигер!

УЛУУН ШИЛЧИДЕР

№ 48 тулуг эргелелин
Е. С. Биязев бригадирин
шеверелерин бригаданы чыл-
дың өрткен ийи айыга 125
мун рубльн шевелер ажил-
ды кылып турган 127 мун
чедир, планны 101,6 хуу
күөсеткен. Бригаданын най-
ралдыг коллективин дененин
коммунист сүбботник хурун
куш-ажылчы белеткериң жу-
ражыр дээр шудургу ажил-
дап турар.

Бригада «кызыл сүббот»
хурунде камнап алган мате-
риалдары-биле ажилдаар бол-
ган, эвезин эвес ажилдарын
ол хүн кылып, боттарынын
үлүүн беш чылдык фондугу-
н шилчидер.

Бистин корр.

КАҢ «АҢТТЫҢ» БАШКАРЫКЧЫЗЫ

Судья холун бадырштарга чоогунда турган бульдозерге Николай маңаппан. Бодунун үезинде хойну бодурган таны-
мы машина оон мурунда турган. Шиме-
диктин хөдөлдүр дөйт калып, чөдө
ледир калыптын оон дораан эсерип
каан. Оон чылдагынын хоочун механиз-
атор билеп каан, дөдөдү дораан-на ажил-
даткан, онгар казынын маргылазынга
киржи берген. «Красноярскстроймехани-
зация» трестин Красноярск крайда, Хакас-
да, Тывада ажилдап турар муң-мун ме-
ханизаторларын оон эки алды бульдозе-
рист киришкен маргылаага Кызыл чурт-
тук Николай Семёнов онгар казыны бир
дугаарында дооскан. Механизатор кадрлар-
ны мергежилин, теоретиктиг билгилерин
практика-биле холбай билгилерин хынаар ол
урут маргылаага Николай Семёнов ийги
чери эдеш, Москвада УАЧД-те баар пу-
тевка-биле шаңнаткан.

№ 14 механизация эргелелинде бульдозер-
ист, оожум, таваар бодуртут, хой чүт-
га мнак эвес Н. Семёнов-биле шаңдан баар
таныжар бис. Оон-биле бир-ле дугаар жу-
рашкан, чүталааш, төрежиң олура ка-
ны тер чуртуту, каа ажилдап чоранын
соңураган мен.



— Алмс чуртум Ермаковск районда
«Кызыл партизан» совхоз. Механизация
училищенин дооскан, аңа бодун чурткы
кул дугурунда тракторист ажилдадым.
Ажал-бурт дагаларыг, ак-как деминиң
чурту Тыва дугайында хойну дымдаан мен.
Манча келеш, 1962 чылдан бээр № 14
механизация эргелелинде ажилдап тур мен
— деп чүталадым. Оон-биле хөрежип олу-
рунда, чанымда олурган күдөр-шырак эр
күчүлүг бульдозеринге саадыпкан, ону э-
пти-биле башкарыпкан, уду-урут онгар-
ларын казын-хөп турда, Элгес-Аксидда
туубу заводуге баар орукту дескилеп.
«Тыва даг-дугу» комбинаттын туугун ту-
лар черин онгарын казып, чай чок ажил-
дап турар.

Ю. ТОМИН.

ЧУРУНТА: бульдозерист Николай Семё-
нов.

А. МЕЛЬНИКОВТУҢ ФОТОУ.

дап турган үези мөн сагымга кире
дүштү.

Наймысалдым он ийи дугаарыг квар-
талын тудуларынга хоочун механизатор
төдөйтүрүлүп үлүүн база кырген. Ук черин
хөдөлдүрүлүп алынган болгаш чамалык
хей казу бажынарны адагштар кырында
тудары негетинин келген. Ничан № 14
механизация эргелелинде адагштар тур-
гузар чаз техника келген. Эргелелин
механизаторларын аразында оон тургу-
зун билер болгаш аңа ажилдап чоран
кижи чок болган. Билбери техниканың на-
рын деригелерин шигеэлгип алгаш, аңа
ажылдарын ийди амыр эвес дерек. А Ни-
колай Семёнов чаз техниканы башкарып
шинтирлеп алган.

Хоочун механизатор таваан адагштар
кырында салган баштагы бажынарны
тударына төдөйтүрүлүп үлүүн ыңгар кы-
рген. Нарын техниканы башкарып чүт-
га боду өөренип алган эвес, аңи база өө-
рөтүп каан. Планын ошолдарыг дөдүр
болгаш ажыр күөсүлгүндө аңа ажил-
дээр техникага хуулаагы болуп, кы-
нар-чар материалдарын камнап ал келген.
Хей чылдарда ажилдап келген болгаш оон
арга-дуржулаары улут. Бодунун билер
чүдөлдүрүлүп өш-өөрүне күөдөлдү-биле ай-
тым бээр.

Беш чылдың планын дагаларын 4,5
чыл иштинде күөсөткен мунакты механиз-
аторун чуртун эргелелин хуулаагы са-
мырамыда аска. Николай Семёнов му-
накты ботурелдеп боорундан аңа ажил-
дээр ийи-иштин. Нарын бажы-
гуну Н. Семёновтун удурутканы бодуру-
ге сектор машина-техниканын чогуу үезин-
де ажилче үштен турарын, механизатор
кадрларын аңа ажилче техникага кам-
нагалымын, кынар-чар материалдарын
хуулаагы чарыгдарын дооскамал хына-
да алган.

Бир-ле катан Николайнын бажыныга
чеде берген, Лариса, Люд адалыкларын
ногаа тарып чадды кылып турарын со-
нуурадым. Күчүлүг бульдозерин башка-
рып келген холдар бичи хурунчеге-биле
хөдөлдүрүлүп оорун көргөп, дыка ма-
гаддым.

— Бульдозерге ажилдаарга кайы хире
солтунд, Николай Тимофеевич? — деп чүт-
аа эрп айттырым.

— Солун болбай канчар. Оон «ды-
ны» туткам олуршканында хуулаагы
күчүткенге дөдөдү бээр сен. Шынык-
пайн олу сийер бе? Ыла-ла ийдиң. Ол
күчүлүг техника-биле бодурган үлүү ас-
кекпиги сөдө шаңаң. Чуркы тер кы-
рында тайбын күш-ажыл биле ас-кек-
пиги артык чүт бар деп?

Күш-ажылдыг хоочуннарын бироо-
лоочун таныжым — № 14 механизация
эргелелинде мунакты бульдозерист, Куш-
ажылчы Алдар орденниң үшкү чергезинин
электиги Николай Тимофеевич Семёнов
мичаар чурттан, ажилдап чорур.

Ю. ТОМИН.

ЧУРУНТА: бульдозерист Николай Семё-
нов.

А. МЕЛЬНИКОВТУҢ ФОТОУ.

Мал ажылы — шалыпчы фронт

ЧЭЭРБИ УШКУ ЧЫЛЫНДА

Кежээкиниң чедир шак. Хүч
ам-даа ашканал. Часкы чылгы
хурун хересинге эрэн хар
кыштан өдөндө, оон келээни-
де хаваттар, мөстөрде кы-
лайып, бусталип чыдар.
Даштын чылым дөтөт.

Кыштада дөтөт, өрөө-
лүг улут хой калжазы. Ка-
жазын иштанде ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир өрөөлүнде дору-
га берген, шуптузу кара-кара
баштардыг, бир түн ак ху-
раганнар ийи кезе-
чере кожа-кожа үзүтөштер,
оларда эвезин каш чаш ху-
раган тулум-тулум кылдыр
азыл каан кадар ситенин, ко-
суланы чып турар. Хой кажа-
зыны бир ө

БӨМБҮРЗЕКТИҢ СУДАЛЫ
СЭТА БОЛГАШ ПМА: КЫСКА ДЫҢНАДЫЛАР, ТАЙЫЛЫЛАР

СЭКН ТБ-ның Чингизе сек-
ретары Л. И. Брежневтин
сөздине медегзели болур деп,
ал солун демдегзеп.

Делегейний ийгит дайзыны-
нын үезинде фашизмге үр
дежислесе 20
миллон кижик-
турт АКШ-тин
болгаш делегей
иймгералдык
ийи агрессия
политикасыга
ууруланыштыр
туркур, деле-
гейний дүшкүүлүктү чоруту ча-
вырыларынын ханыларынын
че улаанышкынын чорудал-
шыгын боладдыкы совет
ууруткучтун чугаасы көргү-
зүп турар.

Бистик планетавыстың бүтүгү-е ак секундиг болгаш тайбынга ынак кижилери Совет Эвклезиянын тайбын саналдарын ханы түлдүгүтүмү болгаш дегик турарлар деп, «Ап-Пяла» овозлап демделген. Социалисттик дем каттыжылганын өскө-дө чурттары-биле калы СССР бүгү делегейге тайбыннын камгалалында ыядагид туржун турарын ол саналдар тодыргай бергүскөн деп уз солун түгү-нелинде бижжэн.

(C3TA).

И В Т Е —
А Б В А



бүргээн. Оларга удуур, черлэр-
лэг, столондвардыг, ойнаар

АДИ — СЭТА-нын фотозу.

гап кызы ажылдажылга болуп
деп ол чугаалаан. СССР-бия
дот-ходлардыантан тутунчуп
алган, тайбын даш демисел-
чилернин турнуу олурунла
туржун турар бис, чотте дээр
харын тутле социалисттин
байлаларында улус ажыл-
агыйин чедикшиккынга дэгж-
дуп, социалист Чехослова-
ккынин кучуун быжылал
шылвар бис деп, Я. Ленвар
демектеген.

ула үези

НОТАЗЫ

детиниче, дузаламчыны көргүз-
зериң АКШ-тың президентизм-
ниң мурнундан ол азаан.

В. И. Лениннің төртүнчүсүн хунуиден
бээр 111 чыл болур оюнга

УЛЬЯНОВТАРЫНЫҢ СИБИРЬГЕ ЧУРТТАП ТУРГАН ЧЕРЛЕРИ

Ульяновский педагогика институтунун башыгы С. Сытин чак алында томулаткан: Волгань хоочун хоорайынын төп кезинде чаартылган ажилдары кылып турар ажилчинин консультанты алында ону томулаткан. Ульяновский өг-бүленин чууртап турганын муну муну Москвада, ан Ленин кудумчуу тургуз-арында крайын төгүзүп өр-керлерин удурутуучу, төгү-башынын сумелери да ажилчинин болган.

Ол төгүлүг кудумчуу бир нэрталдарынын биринчи ажил-череде мемориал болур. Эрткен чус чылдагы турганы ушак хевирин туудумура ажа тур-гуз деп турар. Баштыкчы-нын ады-биле холбашкан хей-хей черлер ол кудумчуу а-заси эвес. Анык Владимир елп гимназияны чоруп тур-ган. Биза магизинде Улья-новтар немари болгаш не-талаары садып ал турганыар.

Өскө бир бажыга типография турган. Ленинни аказы Илья Николаевич албан херзини айы-биле ынаар бола кир-гилэр. Чус чыл мунуна ол ту-дуглар кандыг хевирин тур-гань? Олардын хей кези хей-уаа эде кылдыган болгай. Ол айттырларга харыны С. Сытин бээр деп шитир-лэди. Хоорайны чууртачыла-ры — анык Ильичини чы-чаарлагы үе-черегеринин ол уеде улустун амыдарынын болгаш чаңчалдарынын үлө-пүр болгаш кудумчуу дугайы-да, кудумчулар болгаш чамык бажынар дугайын бизин аартен мун чыгыс нарточка-лар ынаа бар. Хей саныг папкаларда — Ленинни черлери да дерик турганынын дугайында хей-саныг чуурткар, шыгылар, схемалар, планнар. Ол дээр-ге чуурт хей чылдарда өөренип негенинни түнелинде чедил алынган. Төгүчү ол кизи

шаандагы үениң үнелиг до-кументтерин шыгып чоруур кырганын база дилеп тып-кан. Ульяновский, Москва-нын, өскө-даа хоорайларны архив черлеринге барып, Сим-бирск дугайында мөөн му-рунда билдирмес чуурларын тыпкан. Чогаачылар, чурукчулар, архитекторлар — С. Сытин-нин бажынын аалчылары. Олар сокууган айтырлар-ына харыларыны оон а-турар. ССРЗ-нин улустун чу-рукчузу Н. Мукуотун чура-ны Ильичини портретин ба-жыкчы өскү черинде аскап. Ол чурукта мында деп бизин: «Непир үениң салгалыга үнел-гич чуул кылдыр арттырган ажилчыларга мөңү сүзүлгөнүн билгаш өөрүшкүнүк дем-лэс кылдыр Сергей Львович Сытинге».

В. ЗЛОБИН.
СЭТА-нын көрр.

Ульяновск.

КӨДЭЭ СЦЕНАДА

Ыраккы тере-хөтүлөр оюн-көчкөргө база суудурут улус. Кунгуртук сууруну Култура бөлүмүнүн солун концерт бо-ла болулар. Чоокта чак тус-ай көрүлгөн, организастан эрттирген. Алаа чала албан организация киришкен. Тере-Хөл селлопузун, устак э-мелгенин, Сарыг-Хөл сүт-

барсаа фермазын коллектив-тери тус-туулаа дес-лараз-машып шыналдыг берги, ий-ли, үшкү черлерин ээлэинер. Селло коллективинин тур-гусуны «Партиянын тугу» деп композициянын уткамы эки болган, оун О. Б. Олар тур-гусуна. Бот-тыныгыр уран чуулук хоочун киржикчи Н. Д. Оларын мадонидага аялалары солун. Устак э-мелгенин коллективинин тер-син каасталган эки болган. Сүт-барсаа фермазын кол-

лективинде сохостун саанчы-лары, каларчылары боттары-нан талантынын көргүзүп, чоңга аян туткан. Көрүлде шитин-биле эки эркен, чалгыс тепес чуул-тыва хөжүм херселдеринин чок болуп турарында алаа ойнаар кижилер тынылган. Б. ЭРЕКСЕН.
Култура бажынын д-р-ректору.
Кызыл район.

ШЕФЧИЛЕР ДУЗАЛАШКАН

Суурда албан организация-ларга шефтер бола организа-ттыктар. Улут-Хем районда Арыг-Бажы сес чыл школына-га олар эки белектеринин

шеви чоокта чак болган. Алаа өрөгө бурзу 2 кубометр то-пак белектерин. Ий уаа чорук-кан ынаа шефтин түнелинде 75 өг-бүлө 150 кубометр то-пакты белектерин, школа де-мелгенин көрүп берген. Шефчилер Б. Дондуп-Эрик, Д. Кызыл-оол, Д. Пор-ту-оол, Х. Санжаков, Б. Со-гула, Д. Х. Болат-оол, М. Би-че-оол болгаш өскө-даа ша-малы ажилдаш. Школада комсомол организациянын секретари Люба Дамбай удуруган. 20 комсомол 20 кубометр ынаа белектеринин.

Х. САРЫГ-ООЛ.

ХААРА ТУДАР

СЭКП-нин XXVI съездинге СЭКП-ТК-нын Чыгыш се-кретари эл И. И. Брежневтин кылган Отустугу илеткинде мында ханы уткамы сестер-бистерге, спорт ажилчыла-рына, башкы харысалганы онал, толгай уламышкын-ини сорулганы салып турар: «Совет кижилеринин чамдык-кын дугайында салып са-лышыктын күш-културалык болгаш спорттук салырма-дан чарылбас. Совет спорт-чуларын кайгымык чедикчи-нери, мааны Москва Олим-пиадалыга эң толгайы-биле көзүлгөн. Бичиле-даа кезе-те чутле спортчу шыгараларын эес, а харын күш-култура-нын болгаш спорттук маселел-лери дугайында муну үнел-турар болгай бис. Чамдык кижилерге спорт дээр алаа-ла болуу сорулган көр, оюн-туулаа болуп артп турар. Ыгыр чоруктан уштуган, хар-ын ынаа маселелерин уаа-м хей-биле хаара турар херек. Күш-култура болган спорт калкынын үлөшүн дээр эр-тир бүгүгө билдирер. Республиканын райондары-нда спорт комитеттеринин ара-зында белек спортчу чедик-чи-нерин чедил алыр, күш-култура болгаш спортче мас-елелерин ула-на калба-биле хаара турар. ГТО-нун кө-мөлөрүн дугайында хей ки-маларын дугайында хей ки-маларын киргизирин дээр со-палыктын чарын калбарган. Эрткен 1980 чылда бистин ра-йонун спорт комитети бо та-

лазы-биле чамдык чедикчи-нери чедил ап, шыгачыр кы-зал түк-биле шыналган. Бо-нык сорулганы салып турар: «Совет кижилеринин чамдык-кын дугайында салып са-лышыктын күш-културалык болгаш спорттук салырма-дан чарылбас. Совет спорт-чуларын кайгымык чедикчи-нери, мааны Москва Олим-пиадалыга эң толгайы-биле көзүлгөн. Бичиле-даа кезе-те чутле спортчу шыгараларын эес, а харын күш-култура-нын болгаш спорттук маселел-лери дугайында муну үнел-турар болгай бис. Чамдык кижилерге спорт дээр алаа-ла болуу сорулган көр, оюн-туулаа болуп артп турар. Ыгыр чоруктан уштуган, хар-ын ынаа маселелерин уаа-м хей-биле хаара турар херек. Күш-култура болган спорт калкынын үлөшүн дээр эр-тир бүгүгө билдирер. Республиканын райондары-нда спорт комитеттеринин ара-зында белек спортчу чедик-чи-нерин чедил алыр, күш-култура болгаш спортче мас-елелерин ула-на калба-биле хаара турар. ГТО-нун кө-мөлөрүн дугайында хей ки-маларын дугайында хей ки-маларын киргизирин дээр со-палыктын чарын калбарган. Эрткен 1980 чылда бистин ра-йонун спорт комитети бо та-

лазы-биле чамдык чедикчи-нери чедил ап, шыгачыр кы-зал түк-биле шыналган. Бо-нык сорулганы салып турар: «Совет кижилеринин чамдык-кын дугайында салып са-лышыктын күш-културалык болгаш спорттук салырма-дан чарылбас. Совет спорт-чуларын кайгымык чедикчи-нери, мааны Москва Олим-пиадалыга эң толгайы-биле көзүлгөн. Бичиле-даа кезе-те чутле спортчу шыгараларын эес, а харын күш-култура-нын болгаш спорттук маселел-лери дугайында муну үнел-турар болгай бис. Чамдык кижилерге спорт дээр алаа-ла болуу сорулган көр, оюн-туулаа болуп артп турар. Ыгыр чоруктан уштуган, хар-ын ынаа маселелерин уаа-м хей-биле хаара турар херек. Күш-култура болган спорт калкынын үлөшүн дээр эр-тир бүгүгө билдирер. Республиканын райондары-нда спорт комитеттеринин ара-зында белек спортчу чедик-чи-нерин чедил алыр, күш-култура болгаш спортче мас-елелерин ула-на калба-биле хаара турар. ГТО-нун кө-мөлөрүн дугайында хей ки-маларын дугайында хей ки-маларын киргизирин дээр со-палыктын чарын калбарган. Эрткен 1980 чылда бистин ра-йонун спорт комитети бо та-

лазы-биле чамдык чедикчи-нери чедил ап, шыгачыр кы-зал түк-биле шыналган. Бо-нык сорулганы салып турар: «Совет кижилеринин чамдык-кын дугайында салып са-лышыктын күш-културалык болгаш спорттук салырма-дан чарылбас. Совет спорт-чуларын кайгымык чедикчи-нери, мааны Москва Олим-пиадалыга эң толгайы-биле көзүлгөн. Бичиле-даа кезе-те чутле спортчу шыгараларын эес, а харын күш-култура-нын болгаш спорттук маселел-лери дугайында муну үнел-турар болгай бис. Чамдык кижилерге спорт дээр алаа-ла болуу сорулган көр, оюн-туулаа болуп артп турар. Ыгыр чоруктан уштуган, хар-ын ынаа маселелерин уаа-м хей-биле хаара турар херек. Күш-култура болган спорт калкынын үлөшүн дээр эр-тир бүгүгө билдирер. Республиканын райондары-нда спорт комитеттеринин ара-зында белек спортчу чедик-чи-нерин чедил алыр, күш-култура болгаш спортче мас-елелерин ула-на калба-биле хаара турар. ГТО-нун кө-мөлөрүн дугайында хей ки-маларын дугайында хей ки-маларын киргизирин дээр со-палыктын чарын калбарган. Эрткен 1980 чылда бистин ра-йонун спорт комитети бо та-

ХААКТЫГ ҮНҮҮШКҮН

ВЛКСМ Чөөн-Хемчик райко-мунун килдиз эртелекчи Владимир Ховалтыга удуруган болуп комсомолчулар чоокта чак «Чыра-Бажы» сохосте хаяктыг үнүшкүнү кылган.

Олар Лагир-Шемчик ком-сомолу-аилдеринин хөжүм бригадалыгы болгаш Шык-Бажы сүт-барсаа фермазын чорачынар. Алаа барган олар СЭКП-нин XXVI съездинин материалдарын чоңа таши-тырп, мурунчаларга турас-кеткен агиткуудуларын, хан солуларын үндүрүп, боттары-нын тураскаалыг белектерин байырлыг байдалга тысып берип чорачынар. Фермазын коллективин Николай Сат съездинин материалдарын та-ныштырган.

Ол-аа хун районун Култура бажынын агиткууду-галык база солун програм-малык концерт коллективне ба-зылаткан. Фермазын ажил-чилери Сергей Карс-Салып, Алаа Оюнуш, Светлана Мон-гушту ташичалары, Наталья Азизованы доштурган ойна-рынын улут сохостул-биле көргөнир.

Концерт соола сүт-барсаа фермазын эртелекчи К. С. Хомушук СЭКП-нин XXVI съездинге коллективтик күш-ажалын чедикчи-неринин ужу-рашканын чыгалган. Н. ДАЖИМПА.

О. КУУЛАР,
хоочун чыгычы.
Чөөн-Хемчик район.

Редактор В. С. ШАРАВИН

телевидение

МАРТ 26-ДА
БИРТИ ПРОГРАММА
МОСКВАДА
8.00 — «Ус». Информастыг программа. 8.40 — Эртенги селло шыгачылар. 9.05 — «Мамыт обком ажилда тур-Хей сериалы уран-чечен фильм. 3-кү серия. «Парти-заннар». 10.20 — «Кино аян-чоруктар күзү». 11.20—15.35 — «Чарлар. 15.35 — «Горизонт». «Алам-да, алам-да, мен-даа — спортчу өг-бүлө бис». Ле-нинградан дамчылаа. 16.35 — «Уруларга фильм. «Рассус — тованчы». Уран-чечен теле-фильм. 1-ти серия. 17.45 — «Миллионеры Ленинни үнел-версесте». 18.15 — Хоккейге эш-хуу ужураагыла. ЧССР-нин шилдик командалык —

Филиппиниянын шилдик командалык. 2-ти болгаш 3-кү уеде. Прагадан дамчылаа. Чарларда — Бегун делегей. Информастыг үндүрүлө. 19.40 — «Чажыт обком ажилда тур». 4-кү серия. «Ковель бедир». 21.00 — «Ус». Информастыг программа. 21.35 — «Балгалан Улус Республиканын миллион байырлы — «Хамарышас чорук хунуе». Кинопрограмма. 21.50—23.05 — «Дарга — Делегейин театр хуну». Төнгөндө — Бегун делегей. Информастыг үндүрүлө.

ИПИТИ ПРОГРАММА
КЫЗЫЛДА
18.30 — Телемелээр. 18.40 — «СЭКП-нин XXVI съездинин шитилдерин — амыда-ралга. Дамчылаа. 19.10 — «Ун черини үш чадасы. Теле-фильм. 19.35 — «КАИ экра-ны». 19.55 — Телемелээр. 20.10—20.15 — Чарларда.

Агаар

Кызылдан агаар станцияны-нын медээни буугаар алырга, бөгүн республикага шокар бу-луттаар, чоругу азыр. Чам-дык черлерге бискан хар чар. Мурун-барын чүк ула-мышкын хат секундаа дур-гунтуктуктук. Хунуа — 2-4, 9-14 метр чедир күнүлөр. Агаарнын температурасы дүе

—11-16, чамдык районнага 20-25 градус чедир соор. Кызылда база-ла буреп, азын каап турар агаар болур. Дүе бискан хар чар. Мурун-барын чүк ула-мышкын хат секундаа дур-гунтуктуктук. Хунуа — 2-4, 9-14 метр чедир күнүлөр. Агаарнын температурасы дүе

Кино

МАРТ 26-ДА
«НАЙРАЛ»: «Шокар реис-кай». «Куламырда ка-дай». (2 сериялы) 9.30, 12.10, 14.50, 17.30, 20.20 ша-тарда.
«ПИОНЕР»: «Дондуп бичин уруу» 9.00, 12.10, Мультифильм чыныгы 10.40, «Русан

болган Людмила» (2 серия-лы) 13.50, «Ынак Радман» (2 сериялы) 17.00, 19.50 ша-тарда.
«КАА-ХЕМ»: «Космоста аджыгыш» 13.30, «Экила» 15.00, 17.30, 20.00 ша-тарда.

Редакциянын адреси

Кызыл, Шетинки-Кравченко кудумчуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОНАНЫ: Редакторун 2-34-63, редакторун оралкычыларын 2-36-24, 2-31-75 харысалганы секретариатын 2-23-35, секретариатын 2-23-35, партияны амырала болгаш совет тургузу килдистерин 2-37-13, пропаганда килдизин 2-31-75, култура килдизин 2-23-54, көдө ажил-агый килдизин 2-21-47, улустур килдизин 2-31-75, чагаа килдизин 2-41-27 информация килдизин 2-20-60, корректорларын 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-45, солун келбей барганда 2-32-75 телефоно долгар.

Тираж 17866. Чыгар № 456.
СОЛУН НЕДЕЛЯДА
6 КАТАН-ҮНЕР